SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

5-son (5-jild)
2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I5Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqanddavlatuniversiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot boʻlimi psixologik xizmat boshligʻi.

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Roʻyxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari boʻyicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar roʻyxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 5-son (May, 2025). - 569 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Qurbonova Marg'uba
O'ZBEK TILI VA TIL SIYOSATI: TARIXIY EVOLYUTSIYA VA ZAMONAVIY OMMALASHTIRISH VOSITALARI 13-15

Polvanov Azim Kuchkarovich
AMIR TEMUR QO'SHINIDA HARBIY TA'MINOT VA ASKAR SAFARBARLIGINING MANBALARDA YORITILISHI 16-21

Esnazarova Zulfiya Baltashovna
QORAQALPOQLARNING SHAHAR MADANIYATI (1873 – 1924) 22-27

Axmedov Shaxzod Farxod o'g'li
O'ZBEKISTONDAGI YOSHLAR TASHKILOTLARI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991 – 2017-yillar) 28-36

Mamajonov Alisher, Alisherov Abduvohid
IKKINCHI JAHON URUSHI JANG MAYDONLARIDA ANDIJONLIK RAHBAR XODIMLARNING ISHTIROKI 37-43

Mamasaidov Lutfillo Payzullo o'g'li
XALQ TA'LIMI SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA HAMKORLIK ALOQALARI 44-47

Asadova Ra'no Baymanovna
INNOVATIVE APPROACHES TO URBAN PLANNING AND TOURISM INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN NEW UZBEKISTAN (CASE STUDY OF INDIA'S EXPERIENCE) 48-52

Esanova Nilufar
1991-2024 YILLARDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANOAT SOHASIDA HAMKORLIGI: NATIJALAR VA ISTIQBOLLAR (HINDISTON VA XITOY MAMLAKATLARI MISOLIDA) 53-56

Abdug'aniyev Bekzod Abduvali o'g'li
O'ZBEK XONLIKLARI VA USMONLI DAVLATI HUKMDORI SULTON SULAYMON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR 57-64

Xudoyberdiyev Axrorboy Nabi o'g'li
HUDUDIY YONDASHUV ASOSIDA YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA 65-70

Zokirjanov Mirzohid Shuxrat o'g'li
XIX ASRNING IKKINCHI YARMI – XX ASR BOSHLARIDA BOKU NEFT SANOATINING ROSSIYA IQTISODIY HAYOTIDA TUTGAN O'RNI 71-74

Xudayberdiyev Utkir Toshmuradovich
MUSTAQILLIK YILLARIDA TOSHG'UZOR-BOYSUN-QUMQO'RG'ON TEMIR YO'LINING QURILISHI VA UNING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI 75-80

O'rmonov Husniddin Baxriddin o'g'li
ULUG' VATAN URUSHINING DASTLABKI YILLARIDA O'ZBEKISTON SANOATI 81-88

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov
MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASTERLARI:
EKSPORTGA YO‘NALTIRILGAN RIVOJLANISH 89-98

Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali qizi
MOBIL ILOVALAR ORQALI XIZMAT KO‘RSATISH:
QULAYLIKMI YOKI NAZORAT VOSITASIMI? 99-104

Xakkulov Akbar Uralovich
MARKAZIY BANK FOIZ SIYOSATINING BANKLARNING FOIZ RISKIGA TA’SIRI 105-111

Amonov Mehriddin Oromiddinovich
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BOSHQARISHDA RAHBARLIK USLUBI:
AVTOKRATIK RAHBARLAR 112-117

Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna
HUDUDLARDA AHOLI SALOMATLIGINI TA’MINLANGANLIK DARAJASINI
BAHOLASH USULLARI VA MEZONLARI 118-125

Yangiboyev Rustam Berdiyarovich
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIGINI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI 126-131

Ollanazarov Bekmurod Davlatmuratovich
DXSH LOYIHALARIDA INVESTITSION KRAUDFANDING MODELIDAN
FOYDALANISH ORQALI INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH VA UNI TURISTIK
XIZMATLAR KO‘RSATISH SOHASIDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI 132-143

Eshqobilova Nigoraxon, Qurbonova Safiyabonu
DAVLAT BUDJETINING DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING
NAZARIY ASOSLARI 144-150

Umronov Eldorbek Sodirovich
HUDUDLARDA INNOVATSION XIZMATLAR TURLARI RIVOJLANISHINING
EKZOGEN VA ENDOGEN OMILLARI, ULAR TASNIFI VA KO‘RSATKICHLARI 151-159

Turgunov Jasurbek, Siddikova Farangiz
OPPORTUNITIES AND PROSPECTS FOR DEVELOPING A GREEN ECONOMY
IN UZBEKISTAN 160-172

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Ahmedova Dilrabo
YOSHLARNING MA’NAVIY-AXLOQIY QIYOFASINING SHAKLLANISHIGA TARIXIY
JARAYONLARNING TA’SIRI 173-177

Raxmatova Xolidaxon Xolikovna
NAQSHBANDIYLIKDAGI MUROSA FALSAFASIGA OID QARASHLARINING
FALSAFIY TAHLILI 178-184

Kurbonaliyev Ural Xatamovich
ZAMONAVIY AXLOQIY INQIROZ SHAROITIDA ABU MUHAMMAD ABDULLOH
DORIMIY MEROSINING YOSHLAR MA’NAVIYATINI YUKSALTIRISHDAGI ROLI 185-189

Soipova Mavjuda Karimjanovna
FAZL IBN AHMAD TA’LIMOTIDA BILISH MASALASI 190-194

Jabborova Saodat Sattorovna
MA'NAVIYAT DAVLAT VA JAMIYAT RIVOJLANISHINING ASOSI 195-198

Fayziyev Xurshid Jumayevich
VOLTER FALSAFIY QARASHLARIDA FRANSIYADA AGRAR MUNOSABATLAR TAHLILI 199-204

Olimova Moxinur Ravshanbek qizi
YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA MA'NAVIYATNING O'RNI 205-208

Usarkulov Oybek
O'ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA O'RTASIDAGI MADANIY, ILMIY-TEXNIKAVIY ALOQALARNING IJTIMOIY AHAMIYATI 209-214

Majidov Sodiqjon Sadullayevich
IJTIMOIY ZIDDIYATLAR VA IJTIMOIY FALSAFIY TALQINLAR 215-218

Абдуллаева Икбола Мохировна
КНИГА – КАК ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ВИДОВ ИСКУССТВА – ИСКУССТВО СЛОВА 219-226

Yusupova Ranoxon Tolibjonovna
MUHANDISLIK TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIY- FALSAFIY OMILLARI 227-230

Turabova Sevara Kattaqulovna
GLOBAL MEHNAT BOZORIDA SOFT SKILLS VA IJTIMOIY ONGNING STRATEGIK INTEGRATSIYASI 231-235

Rustamov Ramz Rizoqulovich
DESTRUKTIV TARG'IBOT TA'SIRIDAN HIMOYALANISHDA TANQIDIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH AHAMIYATI 236-240

Aslanov Said Karimovich
TIZIMLI YONDASHUV VA BOSHQARUV FAOLIYATING O'ZORO ALOQADORLIGI 241-244

G'aniyev Elbek Abdizoitovich
YOSHLARDA AXLOQIY INQIROZ KUCHAYISHIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING ROLI 245-248

Bozarov Dilmurod Mirzarasulovich
SINERGETIKANING ONTOLOGIK MUAMMOLARNI HAL ETISHDAGI O'RNI 249-252

Ochilova Nigora Ruzimuratovna
GLOBAL MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHDA XALQARO KUCHLAR BIRLASHUVINING AHAMIYATI 253-258

Azimov Ozod Mamatkulovich
YOSHLARDA EKOESTETIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY ASOSLARI 259-264

Xolmirzayeva Jumagul Xamdamovna
TARIXIY MANBALARDA YOSH MUTAXASSISLARNI RIVOJLANTIRISH HAQIDAGI QARASHLAR 265-271

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Мамбетов Сердар Ахмедович
СПОСОБЫ ПЕРЕВОДА РУССКИХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ НА КАРАКАЛПАКСКИЙ ЯЗЫК 272-280

Qurbanova Hilola Maqsadbek qizi
PRACTICAL NEEDS' ANALYSIS OF SOME BILINGUAL STUDENTS 281-288

Rakhmonova Yulduz Khusanovna
A HETEROGENEOUS LEGACY:
EXAMINING HEMINGWAY'S STYLE IN HIS LATER YEARS 289-295

Yakubova Nilufar Egamberganovna
ESKI O'ZBEK TILIDA TAF'IL QOLIPLI O'ZLASHMALAR 296-301

Sadullayeva Muxlisa Xamrayevna
ZAMONAVIY O'ZBEK HIKOYALARIDA BADIIY KONFLIKT MASALASI 302-307

Shomurodova Shahlo, Axmedjanova Farida
MARGARET DRABBLENING "THE MILLSTONE" ASARIDAGI NOYOB KO'RINISH 308-311

Nazarov Sardor Shamurodovich
A COMPARATIVE STUDY OF THE STRUCTURAL-SEMANTIC
FEATURES OF ENGLISH AND UZBEK WORD COMBINATIONS 312-315

Otajonova Dildor Baxtiyarovna
HAQORAT VA TAHDIDLAR BILAN BOG'LIQ DA'VOLARNI SUD-LINGVISTIK
EKSPERTIZADAN O'TKAZISH ALGORITMI 316-325

Файзуллина Наргиза Дамировна
СОВРЕМЕННЫЕ СИНОНИМЫ И ТЕРМИНЫ КОМПЬЮТЕРНО-ИГРОВОГО
СЛЕНГА В РУССКОМ ЯЗЫКЕ 326-331

Sodiqova Dinora Ilhom qizi
ANALYSIS OF PRINCIPLES OF CONVEYING FEELINGS CONCERNING LITERARY
TRANSLATION 332-337

Nazimova Himmatoy
"DEV" VA "YALMOG'IZ" OBRAZI ETIMOLOGIYASI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY
ILDIZLARI TAHLILI 338-342

Arziqulova Xurshida, Mustanova Shohista
SHARQ VA G'ARB DRAMATURGIYASI: MADANIY ALOQALAR
VA ILHOM MANBALARI 343-348

Azizova Feruza Rejavaliyevna
TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION G'OYALAR VA TEXNOLOGIYALARNI
JORIY QILISH ZAMONAVIY TA'LIMNING BOSH STRATEGIYASI 349-353

Agzamova Gulrux Ravshan qizi
XITOY TILIDAGI MUROJAAT ATAMALARINING UMUMIY VA XUSUSIY BELGILARI 354-358

Sherkulov Sardor Komilovich
SOCIAL PROBLEMS IN THE WORKS OF THOMAS HARDY:
AN INVESTIGATION OF CLASS INEQUALITY, GENDER AND INDUSTRIALIZATION 359-364

Rasulov Zubaydullo, G'ayratova Oybegim
DISKURS — LINGUAPRAMAGMATIK YONDASHUV OBYEKTI SIFATIDA 365-368

Bozorova Umida Qilichovna
BADIIY KIRITMALARNI ROSSIYADA O'RGANILISHI 369-372

Nuriddinova Huriyat Baxtiyorovna
TOPISHMOQLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI 373-376

Mamadiyorova Hilola
TAOM NOMLARINING TARJIMA JARAYONIDA MADANIY TAFOVUTLARNING TA’SIRI 377-384

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Abdullayeva Nodira Odil qizi
OILAVIY (MAISHIY) ZO‘RAVONLIK OMILLARI MAJMUASI 385-393

Jo‘raqulov Javohir Musoqul o‘g‘li
TOVLAMACHILIK JINOYATINI AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB SODIR ETISH AMALIYOTI: MUAMMO VA YECHIMLAR 394-399

Otamirzayev Oybek Murodullo o‘g‘li
YER OSTI SUVLARINI MUHOFAZA QILISH VA ULARDAN FOYDALANISHNING PREDMETI VA USULLARI 400-407

Утебаев Саламат, Калбаева Эльдора
ВОПРОСЫ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЕ ХУЛИГАНИЯ В НЕКОТОРЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ 408-413

Nuriddinov Ismoil O‘lmas o‘g‘li
BURHONUDDIN MARG‘INONIYNING “HIDOYA” ASARIDA JINOYAT VA JAZO MUVOZANATIGA OID AYRIM MASALALAR 414-420

Jabbarova Yulduz Ibrohim qizi
SUN’IY INTELLEKTNING NOTO‘G‘RI XULOSALARI (GALLYUTSINATSIYALAR): MOHIYATI, SABABLARI VA HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ZARURATI 421-432

Burxonov Shahzod Burxon o‘g‘li
XALQARO MEHNAT STANDARTLARI VA MEHNAT SHAROITLARINI TARTIBGA SOLISH 433-438

Avezov Umidjon Toshpulatovich
O‘ZBEKISTONDA KASABA UYUSHMALARI FAOLIYATINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI TAHLILI 439-446

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Максудов Улугбек Курбанович
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ В ИННОВАЦИОННЫХ И СТАРТАП-ПРОЕКТАХ В УСЛОВИЯХ МИРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ 447-453

Lutfillayev Maxmud, Egamberdiyeva Feruza
SUN’IY INTELLEKT TUSHUNCHASI, TARIXI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI 454-458

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich
O‘QUV FAOLIYATI TAMOYILLARIDA INTEGRATIV VA SINERGETIK YONDASHUVLAR 459-463

Jamolova Gulbadanbegim, Muhammadiyeva Elmera
TALABALARDA TAHLILIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 464-468

Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich
TA’LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN KOMPLEKS FOYDALANISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 469-478

Ishonkulov Ashraf Kurbonkulovich
GLOBALLASHUV SHAROITIDA TA'LIM JARAYONIDA INFORMAL TA'LIM YONDASHUVDAN FOYDALANISH ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA 479-484

Esboganova Baxit Daribayevna
UMUMTA'LIM MAKTABLARDA CHIZMACHILIK DARSLARIDA O'QUVCHILARGA AMALIY MASHG'ULOTLAR OLIB BORISH METODIKASI 485-490

Kamalova Dilnavoz, Amurillayeva Munira
TEXNOLOGIYA DARSLARINI O'TISHDA SINFDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI 491-495

Абдуллаева Дилдора Улугбековна
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРАВОВЫХ ДИСЦИПЛИН В ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗАХ 496-503

Xamidova Zaynura Ramazonovna
STEAM TA'LIM TEXNOLOGIYASINING TA'LIM JARAYONIDA QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHIDA PEDAGOGIK MUAMMOLAR 504-508

Mustayeva Guldora, Mustayeva Guliston
SCIENTIFIC FOUNDATIONS OF REFLECTION MECHANISMS IN PEDAGOGICAL ACTIVITY 509-514

Avazova Munisa
TA'LIM DIZAYNIDA O'QUVCHILARNING MOTIVATSIYASINI OSHIRISH: GAMIFIKATSIYA VA INTERAKTIV METODLARNING TA'SIRI 515-517

Abdullayeva Mohigul, Fazlitdinov Muhammadali
SUN'IY INTELLEKT VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING XXI ASRDAGI ROLI HAMDA ULARNING TURLI SOHALARGA TA'SIRINI O'RGANISH 518-521

Urinova Dilbar Abdusamat qizi
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM FAOLIYATINI MODERNIZATSIYA QILISHDA TARBIYACHILARNING OTA-ONALAR BILAN ISHLASHINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI 522-526

Turdaliyeva Qizlarxon Ilhomjon qizi
BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILI O'QITISHNING FUNKSIONAL YONDASHUV METODLARI 527-532

Baratov Jo'raqo'zi Shukurjon o'g'li
BO'LAJAK MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA AMALIY MASHG'ULOTLARDA NOSTANDART TOPSHIRIQLARDAN FOYDALANISH METODIKASI 533-539

Suvanova Gulbaxor Baxromovna
KO'P MILLATLI MAKTABLARDA MADANIYATLARARO KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR 540-543

Qarshiyeva Muborak, Karshiyev Jaxongir
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING LINGVISTIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH ORQALI XALQARO BAHOLASH DASTURLARI(PIRLS)GA TAYYORLASH USULLARI 544-547

Djurayeva Nargis Narkulovna
BOSHLANG'ICH TA'LIM PEDAGOGIKASIDA O'QUVCHILARDA NAFOSAT TARBIYASINING O'RNI 548-552

Otabayev Iskandar Abdug‘aniyevich
KREDIT-MODUL TIZIMI ORQALI O‘QUV REJALARINI ISHLAB CHIQISH VA ULARNI AMALIY TATBIQ ETISH BOSQICHLARI 553-562

Bozorov Zokir, Ravshanova O‘g‘ilshod
BO‘LAJAK MATEMATIKA FAN O‘QITUVCHILARINING PLANIMETRIYA BO‘YICHA KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TALABALAR MUSTAQIL ISHLARINING ROLI 563-568

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 5 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 15 April 2025
Accepted: 1 May 2025
Published: 10 May 2025

Article / Original Paper

PHILOSOPHICAL BASIS OF FORMING AN ECO-AESTHETIC WORLDVIEW IN YOUTH

Azimov Ozod Mamatkulovich
associate teacher of the department of pedagogy and physical culture,
Urgut Branch of Samarkand State University

Abstract. The article is focused on studying the formation of the ecoesthetic ideal in youth and its philosophical foundations. It analyzes the processes of forming ecological aesthetic consciousness, ecoesthetic values, and the aesthetic perception of nature by young people. It also examines the significance of philosophical approaches and pedagogical methods in developing ecological consciousness among youth. The article highlights modern methods for shaping the ecoesthetic ideal in youth education.

Keywords: ecoesthetic ideal, youth education, philosophical foundations, ecological consciousness, aesthetic values, pedagogical methods.

YOSHLARDA EKOESTETIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY ASOSLARI

Azimov Ozod Mamatkulovich
SamDU Urgut filiali Pedagogika va jismoniy madaniyat kafedrasi oʻqituvchisi
E-mail: ozodazimov196@gmail.com

Annotatsiya. Maqola yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi va uning falsafiy asoslarini oʻrganishga qaratilgan. Unda ekologik estetik ongning shakllanishi, ekoestetik qadriyatlar va yoshlarning tabiatga boʻlgan estetik qarashlari tahlil qilinadi. Shuningdek, bu jarayonda falsafiy yondashuvlarning ahamiyati, yoshlarning ekologik ongini rivojlantirishdagi pedagogik metodlar koʻrib chiqiladi. Maqola yoshlar tarbiyasida ekoestetik idealni shakllantirishning zamonaviy usullarini yoritadi.

Kalit soʻzlar: ekoestetik ideal, yoshlar tarbiyasi, falsafiy asoslar, ekologik ong, estetik qadriyatlar, pedagogik metodlar.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I5Y2025N42

Kirish. Yoshlar tarbiyasi zamon talablariga mos ravishda doimiy ravishda rivojlanib boradi. Hozirgi kunda yoshlar ongida ekologik va estetik qadriyatlarni shakllantirish, ularning tabiatga boʻlgan munosabatini yuksaltirish, ayniqsa, ekoestetik idealni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ekoestetik ideal — bu tabiatni faqat tabiiy resurs sifatida emas, balki insonning estetik qadriga ega boʻlgan, ruhiy va maʼnaviy qimmatga ega boʻlgan bir butun sifatida qabul qilishdir. Bu, oʻz navbatida, ekologik ongni rivojlantirishga va yoshlarni ekologik muammolarni yechishda faol ishtirok etishga undaydi. Bunda ekologik tarbiya muhim oʻrin tutadi. Zero, “Ekologik tarbiya deganda asosan yoshlarda ekologik madaniyatni shakllanishi koʻzda tutilmogʻi lozim. Chunki, ekologik madaniyat tushunchasi ham keng qamrovli boʻlib, inson faoliyatining aksariyat qismini oʻzida mujassamlashtiradi. Ekologik madaniyatda ham insonparvarlik, axloqiy-maʼnaviy xislatlar oʻz aksini topadi” [1; B.51.].

Ekoestetik qarashlar yoshlar ongida nafaqat estetik sezgilarning oʻsishiga, balki tabiatga nisbatan mas’uliyatli munosabatning shakllanishiga olib keladi. Shuning uchun, pedagogik jarayonlar ekoestetik idealni yoshlar ongida mustahkamlash, ekologik ma’naviyatni rivojlantirish uchun samarali usullardan foydalanishni talab qiladi. Falsafiy jihatdan ekoestetik ideal yoshlar tarbiyasining muhim elementlaridan biridir, chunki u tabiat bilan insonning oʻzaro aloqalarini, insoniyatning tabiatga nisbatan mas’uliyatini ochib beradi.

Maqolada yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishining falsafiy asoslari, ekologik estetik ongni rivojlantirish jarayonidagi pedagogik metodlar va zamonaviy ta’lim tizimidagi oʻrinlari tahlil qilinadi. Shuningdek, bu jarayonda yoshlarning tabiatga boʻlgan estetik qarashlarini shakllantirishda falsafiy yondashuvlarning ahamiyati koʻrib chiqiladi. Maqola yoshlar ongida ekologik va estetik qadriyatlarni shakllantirishning samarali yoʻllarini aniqlashga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi va uning falsafiy asoslari masalasi, bugungi kunda ekologik tarbiya va estetik ta’limni rivojlantirishga qaratilgan tadqiqotlar doirasida keng muhokama qilinmoqda. Ushbu yoʻnalishda olib borilgan ilmiy izlanishlar ekologik estetik ongni shakllantirish, ekologik va estetik qadriyatlarni yoshlar ongida singdirish, shuningdek, bu jarayonlarda pedagogik yondashuvlarning ahamiyatini tushunishga qaratilgan. Adabiyotlar tahlili asosida quyidagi muhim nazariy yondashuvlar va metodlar ajratib koʻrsatilishi mumkin.

Birinchi oʻrinda, ekologik estetik ongni shakllantirishdagi falsafiy yondashuvlar turadi. Falsafiy nuqtai nazardan, ekoestetik ideal nafaqat ekologik muammolarni yechish, balki tabiatni insonning estetik va ma’naviy qadriyatlari bilan uygʻunlashtirishni koʻzda tutadi. Ekologik estetik ongni rivojlantirish, inson va tabiat oʻrtasidagi oʻzaro aloqalarni chuqur tushunishga asoslanadi. Falsafa olimlari, masalan, V. I. Vernadskiy [2], insonning tabiat bilan uygʻunligini ta’kidlab, ekologik estetik qarashlarning shakllanishida insonning ruhiy va ma’naviy oʻsishini muhim element sifatida koʻrganlar. Ular ekologik va estetik qadriyatlarni yoshlar tarbiyasida rivojlantirishning falsafiy asoslarini taqdim etgan.

Adabiyotlar tahlilida yana bir muhim jihat shundaki, ekologik estetik qarashlarning shakllanishi pedagogik metodlar bilan chambarchas bogʻliq. P. P. Blonskiy ekologik ta’limning yoshlar ongida estetik qadriyatlarni shakllantirishdagi oʻrnini ta’kidlashgan. Uning fikricha, ekologik estetik tarbiya yoshlarni tabiat bilan uygʻun yashashga oʻrgatishda, ular orasida ekologik mas’uliyat va tabiiy resurslarni muhofaza qilish hissini uygʻotishda samarali vosita boʻlishi mumkin. Pedagogik metodlardan, asosan, tajribaviy oʻqitish, guruhli munozara va ijodiy faoliyatlarni kiritish orqali ekoestetik idealni shakllantirish mumkin [3; B.622.].

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlar ekologik estetik ongni yoshlar tarbiyasida rivojlantirishda innovatsion metodlarni qoʻllash zarurligini koʻrsatmoqda. Bunda multimedia vositalari, interfaol oʻquv dasturlari, tabiatni oʻrganish uchun ekskursiyalar va ekologik loyihalar kabi metodlar samarali hisoblanadi. O. Boltayev, va Sh. Pardaboyevning ishlarida ta’kidlanishicha, ekologik estetik ta’limda interfaol metodlar orqali oʻquvchilarda tabiatga boʻlgan ehtiyotkorlik, estetik qadrini anglash va ekologik mas’uliyat hissini shakllantirish mumkin. Bu metodlar yoshlarning fikrlashini kengaytirishga, tabiiy resurslarga nisbatan mas’uliyatli munosabatni shakllantirishga yordam beradi [4; B.123.].

Oʻquvchilarni ekologik estetik ta’lim bilan tanishtirishda, ularning tashqi muhitga boʻlgan munosabatini shakllantirishda tasviriy san’at, musiqa, adabiyot va tabiiy ilm-fanlar kabi

sohalarning integratsiyasi ham muhimdir. Shu bilan birga, ekologik tarbiyani amalga oshirishda interdisipliner yondashuv, ya’ni bir nechta fanlar va sohalarning birlashtirilgan metodlari, yoshlarga ekologik va estetik qadriyatlarni kompleks shaklda oʻrgatishda samarali boʻladi.

Metodologik jihatdan, tadqiqotda tasviriy va amaliy metodlar qoʻllaniladi. Bular oʻz ichiga oʻquv dasturlarining tahlili, yoshlar bilan ekologik va estetik mashgʻulotlar oʻtkazish, ularning fikrlarini soʻrovlar orqali oʻrganish kabi usullarni oladi. Shuningdek, pedagogik tajriba va amaliyot asosida olingan natijalar, yoshlar ongida ekologik estetik qadriyatlarni shakllantirishda qanday metodlarning samarali ekanligini aniqlashga yordam beradi.

Shu tariqa, adabiyotlar tahlili va metodlar ekologik estetik idealni shakllantirishda nafaqat falsafiy yondashuvlar, balki pedagogik va innovatsion metodlarning ham muhim oʻrni borligini koʻrsatadi. Yoshlarda ekoestetik idealni shakllantirishning samarali metodlarini aniqlash, ekologik ongni rivojlantirishda yangi pedagogik strategiyalarni ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Natijalar. Yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi va uning falsafiy asoslari masalasida oʻtkazilgan tadqiqotlar natijalari, ekologik estetik ongning yoshlar tarbiyasida qanday qilib samarali rivojlanishi mumkinligini koʻrsatdi. Tadqiqot davomida olingan asosiy natijalar quyidagilardir:

Birinchi natija, ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi uchun falsafiy asoslar va pedagogik yondashuvlarning ahamiyati juda katta ekanligi boʻldi. Falsafiy nuqtai nazardan, ekologik estetik qarashlarni shakllantirishda insonning tabiatga boʻlgan mas’uliyatli munosabati va estetik qadriyatlarni qabul qilishi muhim oʻrin tutadi. Ekologik va estetik qadriyatlar bir-birini toʻldiruvchi tushunchalar sifatida yoshlarning tabiatga boʻlgan munosabatini yaxshilaydi. Falsafiy yondashuvlar orqali yoshlarni tabiatning estetik goʻzalligini his qilishga undash, ularning ekologik ongini shakllantirishda samarali boʻlishi mumkin.

Ikkinchi natija, ekologik estetik ongni rivojlantirishda pedagogik metodlarning muhimligi tasdiqlandi. Tadqiqotda ekologik estetik qadriyatlarni yoshlar ongida shakllantirish uchun interfaol pedagogik metodlar, tajribaviy oʻqitish, guruhli muhokamalar, ekologik ekskursiyalar va ijodiy faoliyatlar samarali usullar sifatida aniqlangan. Oʻquvchilarda ekologik va estetik qadriyatlarni rivojlantirishda san’at, musiqa, adabiyot kabi fanlarning integratsiyasi zarur boʻlib, bu ularning tabiatga boʻlgan estetik qarashlarini kengaytiradi va mustahkamlaydi. Ushbu metodlar orqali yoshlar tabiatning goʻzalligini faqat kuzatib, balki hissiy jihatdan ham anglay olishadi.

Uchinchidan, ekologik estetik ongni shakllantirish jarayonida zamonaviy innovatsion metodlarning ahamiyati koʻrsatildi. Bunda multimedia vositalari va interfaol oʻquv dasturlari, tabiiy muhitni oʻrganish uchun virtual va real ekskursiyalar kabi metodlar yoshlarda tabiatga boʻlgan mas’uliyatni oshirishga, ekologik va estetik qadriyatlarni toʻgʻri tushunishga yordam beradi. Yoshlarning ekologik mas’uliyatini shakllantirishda pedagogik innovatsiyalarni joriy etish, ularning tabiatga boʻlgan qarashlarini toʻgʻrilashda muhim vositadir.

Toʻrtinchi natija, ekologik estetik idealni shakllantirishda yoshlarning oʻzini ifoda etish imkoniyatlari hamda ijodiy faoliyatning oʻrni katta ekanligi aniqlandi. Tadqiqot davomida oʻquvchilarga ekologik mavzular boʻyicha ijodiy ishlarni bajarish, tabiatni tasvirlash, ekologik muammolarni hal qilishda oʻz fikrlarini bildirish imkoniyati berilishi yoshlarning ekologik estetik qarashlarini yanada mustahkamlashga yordam berdi. Shu bilan birga, ekologik

mas’uliyatni qabul qilishda badiiy va adabiy yondashuvlar, yoshlarning tabiatga bo‘lgan munosabatini o‘zgartirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qilgan.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi uchun falsafiy va pedagogik yondashuvlarni integratsiyalash, ekologik va estetik qadriyatlarni to‘g‘ri anglash va yoshlar ongida mustahkamlashda samarali bo‘ladi. Yoshlarning tabiatga bo‘lgan estetik qarashlari ularning ekologik mas’uliyatini oshiradi va jamiyatda ekologik muammolarni yechishda faolliklarini kuchaytiradi. Bu jarayon yoshlarni nafaqat tabiatni sevishga, balki uni saqlash va himoya qilishga ham o‘rgatadi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari yoshlar tarbiyasida ekoestetik idealni shakllantirishning falsafiy asoslari va pedagogik metodlarning muhimligini tasdiqlaydi. Bu jarayonni samarali amalga oshirish uchun integratsiyalashgan yondashuvlarni joriy etish, ekologik va estetik qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirish uchun zarurdir.

Muhokama. Yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi va uning falsafiy asoslari masalasi zamonaviy ta’lim va ekologik tarbiyada muhim ahamiyatga ega bo‘lib, bu mavzuda olib borilgan tadqiqotlar yoshlar ongini shakllantirishda ekoestetik yondashuvlarning samaradorligini ko‘rsatdi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, ekoestetik idealni shakllantirishning nafaqat ekologik, balki estetik jihatlari ham mavjudligini ta’kidlash zarur. Bu jarayon yoshlarning tabiatga bo‘lgan mas’uliyatini shakllantirishda, ularning estetik sezgirligini oshirishda va ekologik ongni rivojlantirishda katta rol o‘ynaydi.

Birinchi navbatda, ekoestetik idealni shakllantirishda falsafiy asoslar juda muhim. Tabiat va inson o‘rtasidagi o‘zaro aloqani tushunish, insonning ekologik mas’uliyatini anglash nafaqat ekologik qarashlarni shakllantirish, balki insonning ma’naviy, estetik jihatlarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Falsafiy yondashuvlar orqali tabiatni faqat tabiiy resurs sifatida emas, balki estetik qadriyatga ega bo‘lgan bir butun sifatida qabul qilish zarurati ko‘rsatilmoqda. Bu, o‘z navbatida, yoshlarni ekologik mas’uliyatni his qilishga undaydi, ularni tabiatga ehtiyotkorlik bilan qarashga o‘rgatadi [5; B. 16.]. Falsafiy qarashlarda ekoestetik ideal nafaqat tabiatni kuzatish, balki uning go‘zalligini, kuchini va nozikligini his etishdir. Bu jarayonda yoshlar tabiatning estetik go‘zalligini sezib, uni saqlashga intilishadi.

Ikkinchi muhim jihat – bu pedagogik yondashuvlar va metodlar. Pedagogika sohasidagi mutaxassislar, masalan, P. P. Blonskiy va V. A. Slastyonin, ekologik estetik ongni shakllantirishda amaliy metodlarning o‘rni katta ekanligini ta’kidlaganlar. Tadqiqotlar ko‘rsatishicha, ekologik va estetik qadriyatlarni yoshlar ongiga kiritishda, interfaol metodlar, guruhli muhokamalar va ijodiy faoliyatlar kabi pedagogik usullar samarali bo‘ladi. Bunday metodlar yoshlarni tabiatga nisbatan mas’uliyatli munosabatni rivojlantirishga, ularning estetik tasavvurlarini kengaytirishga yordam beradi. Shuningdek, ekologik ekskursiyalar va tabiatni o‘rganish orqali yoshlar tabiatning go‘zalligini va uning nozikligini his qilishlari mumkin. Ushbu metodlarning o‘ziga xosligi shundaki, ular yoshlarni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy jihatdan ham tabiatga bo‘lgan munosabatni o‘zgartirishga undaydi.

Bundan tashqari, ekologik estetik ongni shakllantirishda innovatsion pedagogik metodlar muhim ahamiyatga ega. Multimedia vositalari, interfaol o‘quv dasturlari, virtual ekskursiyalar va tabiatni o‘rganish uchun zamonaviy texnologiyalar yoshlar ongida ekologik va estetik qadriyatlarni mustahkamlashga yordam beradi. Bu metodlar orqali o‘quvchilar tabiatni faqat kuzatib qolmay, balki ularni tasvirlash, his qilish, unga nisbatan o‘z fikrlarini bildirishi

mumkin. Shu tariqa, ekologik estetik ongni rivojlantirishda texnologiyalarni integratsiya qilish yoshlarni tabiatni sevishga va uni saqlashga intilishga undaydi.

Bundan tashqari, yoshlarning oʻzini ifoda etish imkoniyatlarini yaratish, ular bilan ijodiy faoliyatni rivojlantirish ham ekoestetik idealni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, yoshlarni ekologik mavzular boʻyicha ijodiy ishlarni bajarishga, ekologik muammolarni hal qilishga jalb qilish, ularning tabiatga boʻlgan estetik qarashlarini kuchaytiradi. Yoshlar oʻz fikrlarini ifoda etish orqali tabiatning goʻzalligini yanada chuqurroq anglashadi va uning saqlanishi uchun masʼuliyatni his qilishadi.

Shu bilan birga, ekologik estetik ongni shakllantirishda oʻqituvchilar va pedagoglarning roli katta. Ularning ekologik va estetik qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirishdagi professional salohiyati va uslublari bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirishga imkon yaratadi. Pedagoglarning yuksak maʼnaviy, estetik va ekologik savodxonligi yoshlarni toʻgʻri yoʻnaltirishda muhim ahamiyatga ega boʻladi.

Umuman, yoshlarda ekoestetik idealni shakllantirishning samarali boʻlishi uchun falsafiy, pedagogik va innovatsion yondashuvlarning integratsiyasi zarur. Ekologik estetik ongni rivojlantirishda falsafiy yondashuvlar, pedagogik metodlar va texnologiyalarni birlashtirish yoshlarni ekologik masʼuliyatni his qilishga va tabiatga nisbatan ehtiyotkorlik bilan munosabatda boʻlishga oʻrgatadi. Bu jarayon, shubhasiz, yoshlarning kelajakda tabiatni saqlash va himoya qilishdagi faolligini oshirishga olib keladi.

Xulosa. Yoshlarda ekoestetik dunyoqarashning shakllanishi va uning falsafiy asoslari boʻyicha olib borilgan tadqiqotlar ekologik va estetik qadriyatlarni shakllantirishda pedagogik, falsafiy va innovatsion yondashuvlarning muhimligini koʻrsatdi. Tadqiqot natijalari shuni taʼkidlash mumkinki, ekoestetik idealni shakllantirish nafaqat ekologik ongni rivojlantirish, balki yoshlarning tabiatga boʻlgan estetik qarashlarini kengaytirish, uning goʻzalligini his qilish va saqlashga boʻlgan masʼuliyatni shakllantirishga ham qaratilgan.

Falsafiy nuqtai nazardan, ekoestetik ideal inson va tabiat oʻrtasidagi oʻzaro uygʻunlikni tushunishga asoslanadi. Tabiatni faqat resurs sifatida emas, balki estetik qadriyatga ega boʻlgan, maʼnaviy va ruhiy ahamiyatga ega bir butun sifatida qabul qilish yoshlarning ekologik masʼuliyatini oshirishga yordam beradi. Ekologik estetik ongni shakllantirish yoshlar ongida tabiatga boʻlgan masʼuliyatni uygʻotish bilan birga, ularning estetik sezgilari va tabiatga boʻlgan hurmatini mustahkamlaydi.

Pedagogik metodlar ham bu jarayonda muhim oʻrin tutadi. Interfaol oʻqitish, ekologik ekskursiyalar, guruhli muhokamalar va ijodiy faoliyatlar kabi metodlar yoshlar ongida ekologik va estetik qadriyatlarni rivojlantirishda samarali vositalar sifatida koʻrsatildi. Bunday yondashuvlar yoshlarni tabiatga boʻlgan ehtiyotkorlik bilan qarashga, ekologik masʼuliyatni his qilishga va unga hurmat koʻrsatishga undaydi. Shuningdek, ekologik estetik ongni shakllantirishda innovatsion pedagogik metodlar va texnologiyalar, masalan, multimedia vositalari, virtual ekskursiyalar va interfaol oʻquv dasturlari samarali yordam beradi.

Yoshlar tarbiyasida ekoestetik dunyoqarashni shakllantirishda oʻqituvchilarning roli ham katta ahamiyatga ega. Ularning ekologik, estetik va maʼnaviy savodxonligi yoshlar bilan ishlashda muhim faktor boʻlib, toʻgʻri pedagogik metodlarni tanlash va ularni amalda qoʻllashda muhimdir [6].

Xulosa qilib aytganda, yoshlarda ekoestetik dunyoqarashni shakllantirish, ekologik estetik ongni rivojlantirish va yoshlarning tabiatga boʻlgan estetik qarashlarini shakllantirish

uchun integratsiyalashgan yondashuvlar zarur. Falsafiy, pedagogik va innovatsion metodlarning kombinatsiyasi orqali yoshlarni ekologik va estetik qadriyatlar bilan tanishtirish, ularda tabiatga nisbatan mas'uliyatli munosabatni rivojlantirish, ekologik va estetik ongni shakllantirish imkoniyatlarini yaratadi. Bu jarayon, shubhasiz, yoshlarning kelajakda tabiatni saqlash va himoya qilishda faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Axmedov A. Ekologiyaning ijtimoiy-falsafiy muammolari. Uslubiy qo'llanma. – Samarqand: 2015. – bet 146.
2. Вернадский В. И. Химическое строение биосферы Земли и её окружения – М.: Наука, 2001. – Стр. 277.
3. Журавлев А.Л., Кольцова В.А., Олейник Ю.Н. История отечественной и мировой психологической мысли: судбы ученых, динамика идей, содержание концепций. М.: Изд-во «Институт психологии РАН», – 637 с.
4. Boltayev O., Pardaboyev Sh. O'quvchilarda ekologik mas'uliyat va madaniyatni shakllantirish ushullari. Вестник магистратуры. 2021. № 2-1 (113). ISSN 2223-4047
5. Nuriddinova M.I. "Tabiatshunoslik o'qitish metodikasi" Cho'lpon nashriyoti Toshkent 2005. – bet 142.
6. Sattorov M.D. Yoshlar ongida tabiatga estetik munosabatni shakllantirishning ijtimoiy-falsafiy masalalari. *Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (DhD) dissertatsiyasi avtoreferati*. Samarqand: 2023. Bet 51.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).